

בזאת יבא אהרן אל הקדש" (טז, ג)

"בזאת" בגימטריה 'שפלי' ובגימטריה 'קדוש', וזה מה שאמר הקב"ה לאהרן הכהן, - כדי לעבוד את השי"ת צריך שיהיה לאדם את שתי הבחינות, שמצד אחד יהיה שפל בדברים הנוגעים בינו לבין עצמו, אך בדברים הנוגעים כלפי שמיא צריך שיהיה 'יגבה לבו בדרכי ה'.

שיח יעקב יוסף

א נקודל'ה

"לא תשנא את אחיך בלבבך" (יט, יז)

לכאורה למה כאן בפסוק התורה משתמשת בלשון "אחיך" בעוד שבציוויים האחרים הלשון היא בד"כ "רעך", "עמיתך" וכדו' (ואהבת לרעך כמוך, בצדק תשפוט עמיתך). רש"י הירש מבאר זאת כך – התורה באה להדגיש, שגם כלפי אדם שהוא אינו "רעך" או אם הוא גם לא מכבד את זכויותינו כלל ואינו ראוי להיקרא "עמיתך"; גם בנסיבות אלה, מסבירה התורה מדוע להימנע משנאתו, כי הוא עדיין "אחיך" – כולנו בניים למקום, ומחוברים באחוה זו, ואסור לנו לשנוא אחד את השני – גם לא בלב.

רש"י הירש

"כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם, לטהר אתכם, לפני ה' תטהרו" (טז, ל)

'ביום הזה' - הכוונה ליום הכיפורים, לכאורה מה ההבדל בין "לכפר עליכם" לבין "לטהר אתכם"? האם אלה הן הבטחות שונות או כפל לשון? הנצי"ב מפרש כך: ישנן עבירות, שחוץ מהאיסור עצמו, הן גם משפיעות על נפש האדם לטמא אותה, כגון אכילת מאכלים אסורים; ועבירות אלו גם אם אדם היה במצב של פיקוח נפש, עדיין יש להם השפעת טומאה על הנפש; ולכן היה ניתן לחשוב, שכוחו של יום הכיפורים הוא רק לכפר על עונש העבירות, אבל אין בכוחו לטהר את הנפש מאותן השפעות טומאה. לכן מדגישה התורה שיום הכיפורים מועיל גם "לכפר עליכם" וגם "לטהר אתכם", מאותה טומאת הנפש.

הנצי"ב

"ואהבת לרעך כמוך" (יט, יח)

למה הפסוק נוקט בלשון "לרעך" שנשמע מזה שהכוונה היא לאנשים שיותר קרובים אליי, ולא "לזולתך" או "לאדם" שמשמעו לכולם? אלא התורה מדגישה פה דווקא את הקרובים אלינו שיותר קשה לנו לאהוב כראוי, ככל שהאדם יותר רחוק מאיתנו כך יהיה לנו יותר קל לעזור לו ולאהוב אותו, אבל דווקא השכן או הקרוב זה יותר קשה ולכן מדגישה אותו התורה.

לתורה ולמועדים

"אחרי מות שני בני אהרן" (טז, א)

הזוהר הקדוש כותב כי הסיבה שקראו להם "בני אהרן" זה כי נדב ואביהוא עדיין היו למטה מעשרים שנה, כלומר בני ברשות אביהם. ולכאורה איך הם נענשו, הרי כתוב שלא מענישים אדם מן השמים בטרם מלאו לו עשרים שנה? אלא עונה בעל "הדרש והעיון" – שעל פי דברי חז"ל בברכות, קטן פיקח ובר דעת מופלג נענש אפילו לפני גיל עשרים. זהו שאומר כאן הכתוב: "אחרי מות שני בני אהרן" – ואם תשאל כיצד נענשו לפני גיל עשרים? ממשיך הכתוב: "בקרבתם לפני ה'" – מכיוון שהיו גדולים בדעת ובמדרגה, עד שנתקרבו מאוד אל השם יתברך, לפיכך "וימותו" – אף כי אחרים בגילם עדיין אינם בני עונשין...

הדרש והעיון

"את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'" (יט, ל)

כתוב במסכת שבת ש"אם ישראל היו משמרין שתי שבתות רצופות מיד נגאלין", וזה מה שמרמז בפסוק "את שבתותי תשמרו" – במידה ותשמרו שתי שבתות, אזי "ומקדשי תיראו" – אתם תזכו לגאולה השלימה ותראו את בית המקדש, וממילא "אני ה'" – אהיה מלך לבדי על כל העולם. ואפשר להגיד עוד פירוש ככתוב במסכת שבת "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת שנאמר ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם" וכמו לעיל שבמידה וישמרו 2 שבתות וכו'.

מבחר הפנינים

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"לרצונכם תזבחהו" – כשבאה צרה ח"ו על האדם, אזי הוא נודר להקריב שלמים, כשיעזור לו השי"ת, וינצל ממנה, אבל קרבן זה – הוא אינו לרצון השם, כי יותר טוב היה אם לא הייתה באה הצרה ולא היה צריך להקריב קרבן שלמים, וזה מה שאומרת התורה "וכי תזבחו זבח שלמים לד' - אל תמתין, עד שתבוא הצרה, שתקריבו באונס, אלא "לרצונכם תזבחהו" - עוד קודם שתבוא הצרה.

אמרי שפר

א זיס ווארט

"לכף זכות"

מה הלשון "לכף זכות"? למה לא כתוב פשוט "הוי דן את האדם לזכות"? אלא מסביר ה'פני מנחם' זיע"א שלפעמים כשמתקשים להכניס רגל לתוך הנעל, לוקחים "כף" ובאמצעותה אנחנו דוחקים את הרגל לתוך הנעל, וזו גם כאן הכוונה במילה "כף" – גם אם קשה מאד לדון אדם לכף זכו, צריך להתאמץ ולחפש בדוחק לימוד זכות עליו, בדומה לשימוש בכף נעליים.

פני מנחם

"קדושים תהיו" .. איש אמו ואביו תיראו" (יט, ג)

הדבר הראשון שהתורה אומרת אחרי "קדושים תהיו" זה את מצוות כיבוד אב ואם, אומר ה'מאירת עינים' שכל יהודי צריך לקיים את כל המצוות ולכן יתגלגל שוב ושוב עד אשר יקיים את כל המצוות ויהיה קדוש, אך התורה מזרזת ופותחת ישר עם מצוות כיבוד אב ואם כי לא בטוח שההורים יתגלגלו שוב באותו הגלגול ויוכל לקיים כראוי לכן התורה מזרזת בזה.

מאירת עינים

"איש אמו ואביו תיראו"

למה כתוב "איש", הכתב סופר מסביר את זה על פי מה שדרשו חז"ל על הפסוק "כבד את אביך ואת אמך" שחז"ל דורשים 'אשר צוך במרה' ולכאורה מה זה משנה איפה הוא ציווה? אלא חז"ל באו להגיד לנו שהציווי לכבד את ההורים הוא לא רק מתי שאנחנו נהנים מהם, כי הרי במדבר במרה היה להם הכל, אוכל – מן, המלבושים וכו' ולא היו צריכים את ההורים שלהם ולכן חז"ל הדגישו שאף על פי כן – חייבים לכבד את ההורים, וכן כאן כתוב "איש" – שלא תלוי בהורים, בכל זאת 'אביו ואמו תיראו'.

רש"י מפרש באחד ההסברים על הציווי שיש כאן ציווי לדון אדם לכף זכות, לכאורה לפי ההסבר הזה, למה לשון הפסוק היא לשפוט "בצדק"? הרי מהות הציווי היא ללמד זכות, היה צריך להיות כתוב "לטוב", או "בטוב", או "לכף זכות" וכד'? אלא מכאן מוכח, שאכן רוב רובן של 'לימודי הזכות', הם הם 'בצדק' ואמת לאמיתה... כי הרי עצם לימוד החובה, ושפיטת הזולת לפי ראות עינינו, מנוגד לצדק ולשפיטת צדק; ככתוב באבות "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", והשפת אמת כותב על זה שלמקום חברו אין אדם יכול להגיע לעולם, כי כדי להגיע למקומו עליו להיוולד מחדש במצבו, במשפחתו, וכו' נמצא שכל שיפוט של הזולת לכף חובה מנוגד לצדק; וממילא לימוד הזכות, המנטרל את שיפוט החובה (שהוא מעיקרו מעוות) עושה עמו "צדק".

באר הפרשה בשם הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק

"וידבר ה' אל משה, אחרי מות שני בני אהרן, בקרבתם לפני ה' וימותו" (טז, א)

לכאורה המילה "וימותו" בסוף הפסוק מיותרת, שהרי כבר נאמר בתחילת הפסוק 'אחרי מות שני בני אהרן', ועוד קשה – בפסוק כאן נאמר "וידבר ה' אל משה", אך בפועל לא מפורטת כאן שום אמירה, מה דיבר הקב"ה אל משה! ולא יכול להיות שהכוונה לדברים שנאמרים בפסוק הבא – שהרי בפסוק הבא נאמר שוב באופן נפרד "ויאמר ה' אל משה" ואם כך, איזה אמירה יש בפסוק? אלא הנצי"ב עונה על זה ומסביר שהמילים "בקרבתם לפני ה' וימותו", הן בעצמן האמירה שאמר הקב"ה למשה ואמירה זו של הקב"ה למשה באה ליישב שאלה – הנה, בני אהרן מתו כידוע משום שחטאו חטא המחייב מיתה בידי שמים, אך עדיין צריך הסבר, וכי כל אדם שחוטא בעבירת כרת וכד' מת מיד בו במקום, מיד אחרי החטא? כידוע המציאות אינה כך, ומדוע אם כן מתו בני אהרן מיד כשחטאו? ועל כך משיב הקב"ה למשה, "בקרבתם לפני ה' וימותו" – משום שהחטא היה במקום קרוב ומקודש ביותר לקב"ה לכן מתו מיד. ומזה ילמדו לדורות, להיזהר ביותר בעת העבודה במקדש, שהעונש על עבירות שם הוא מיד. ונמצא שהמילים "בקרבתם לפני ה' וימותו" הן אמירה בפני עצמה, ואמירה זו משמשת גם כעין מבוא לאיסורים הבאים, שעניינם זהירות הכהן במקדש (ואל יבוא בכל עת אל הקודש וכו').

הנצי"ב

"הוכח תוכיח את עמיתך" (יט, יז)

הקשה ר' ישראל מסלנט זצ"ל: הרי כל פעם שכתוב בתורה "את" זה בא לרבות וללמד דבר, ומה אם כן בא לרבות "את" עמיתך? ותירץ: הוכח תוכיח "את" עמיתך - בא לרבות "את עצמך" - קשוט את עצמך ורק אחר כך קשוט את אחרים.

ר' ישראל מסלנט זצ"ל

"דבר אל כל בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו"
(יט, יב)

התורה לא דיברה פה רק על צדיקים, אלא "כל עדת בני ישראל" - כל יהודי - "קדושים תהיו" - כל יהודי יכול להגיע למדרגת קדושה.

ספרים

"ואהבת לרעך כמוך" (יט, יח)

"אהבה" - בגימ' 13, פעמיים "אהבה" - גימ' 26 - שם השם - כששתי יהודים אוהבים אחד את השני - אזי יוצא שם השם ושכינה שורה ביניהם.

ר' חיים ויטאל

"ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור"
(יט, ט)

הפסוק מתחיל בלשון רבים אך מסתיים בלשון יחיד ולמה זה? עונה ר' יצחק מסקווער שהתורה באה להגיד לעשיר שכשהוא בא לקצור את השדה - הוא לא בא לקצור את השדה שלו בלבד אלא כבר בקצירה הוא קוצר את החלק של העני ושלא יחשוב שזה שלו והוא עושה טובה לעני, וזהו הפשט בפסוק "ובקצרכם את קציר ארצכם" - לשון רבים - גם שלך וגם של העני "לא תכלה פאת שדך לקצור" - אל תחשוב שזה פאת שדך - של השדה שלך בלבד אלא גם של העני.

ר' יצחק מסקווער

"דמיהם במ" (כ, כז)

הפרשה מסתיימת במילים "דמיהם במ" ולכאורה הרי כתוב שאסור לסיים עם משהו רע? אלא אומר התפארת יונתן ש"דמיהם" - מלשון דמים - כסף, התורה רוצה לרמוז לנו ש"דמיהם במ" - שיהיה כסף ליהודים.

תפארת יונתן

"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (יט, יז)

התורה מלמדת אותנו איך להוכיח את האחר, "תשא" - מלשון התנשאות, אומרת התורה "ולא תשא עליו חטא" אל תגביה לו את החטא, כלומר אל תבוא ותגיד לו כמה גדול חטאו, וכמה כבד עוונו, כי ע"י זה - יהיה לו קשה לקבל את דבריך ויסתור אותם, אלא אמור לו דרך אהבה, אחי כמדומני ששגית בזה, או כיוצא בזה דברים רכים במתק שפתים כדי שדבריך יתקבלו.

החיד"א

בדומה לכך מתפרש הפסוק במשלי: "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך" בעת שאתה אומר תוכחה לאדם, אל תשימהו ללץ, משום שעל ידי כך יתחיל לשנוא אותך - אלא הוכח לחכם" - שים אותו לחכם שבגלל היותו חכם אינו יאה לו לעשות כדבר הזה, כי אז ויאהבך.....

חוות יאיר

"ובקצרכם את קציר וגו'.. לא תגנובו" (יט, ט-יא)

התפארת שלמה זי"ע מפרש את הסמיכות של 'לא תגנובו' למצות הצדקה, כדי להוציא מלבם של אלו שחושבים שמאחר והם נותנים צדקה, מותר להם לגנוב ולא להיות ישרים כראוי.

תפארת שלמה

"לא תקום ולא תטור" (יט, יח)

ה' אינו רוצה שהאדם יקום ויטור על מה שאחרים פגעו בו, אם זה בגופו או בכבודו או בממונו. משל למה הדבר דומה, לילד שמשחק ובונה לו בניין מצעצועים או משהו דומה, ובא מישהו והרס לו את כל מה שבנה, והילד הולך לאביו וצועק ובוכה על זה שהרסו לו, אם היה אביו שומע לבנו ועושה את רצונו - אזי היה הולך ומעניש את זה שהרס לבנו, אך אביו אינו שומע בקולו כלל, כי אעפ"י שהילד לפי מיעוט שכלו חושב שההוא עשה לו רעה גדולה, בכל זאת האב אינו סבור כך, מפני שיודע שכל מעשי בנו הם שטויות והבלים, ואינם כדאיים שבגללם יהיה לו אויב ומתנקם, כי כפי האמת לא עשה לו ההוא כלום. וכן הוא הדבר גם בין

בס"ד
אבינו שבשמים אלינו, לפי קוצר השגתנו אנו חושבים שיש בענייני העולם הזה איזה מעלה מיוחדת, והפוגע בגופנו או בכבודנו או בממוננו, נדמה לנו כאילו עשו לנו איזה רעה גדולה, ואני ישר צועקים לאבינו שבשמים שינקום נקמתנו אבל לפעמים אין הקב"ה שומע לקול צעקתנו, כי בעיני השי"ת כל הדברים שבני אדם מסגלים לעצמם בעולם הזה דומים ממש למשחק שעשה אותו ילד.

כלי יקר

"ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל" (טז, ח)

חז"ל אומרים ששני שעירי יום הכפורים מצוותן שיהיו שניהם שווין במראה ובקומה ובדמים, לכאורה הרי התורה חסה על ממונם של ישראל ולמה ציוותה התורה שהשעיר המשתלח לעזאזל יהיה שווה ערך לשעיר השני, אם ממילא הוא הולך לעזאזל - למה לא לקחת שעיר ששווה פחות? אפשר לרמז שזה עולה על אלו האנשים, שכשבאים לבקש מהם נדבה לדבר מצוה מתקמצנים הם ונותנין סכום מועט, אבל בדברי הבלי העולם הזה מפזרים הם הון רב, וזהו מרומז כאן בשני השעירים, באותו מידה שהאדם נותן לשעיר לעזאזל המרמז על הבלי העולם הזה, כך צריך לתת על השעיר להשם המרמז על המצוות, והיינו שיתן האדם מהונו לכל דבר מצוה שבא לידו לכל הפחות באותו מידה שהוא נותן להנאותיו הגשמיים.

שיח יעקב יוסף

"אחרי מות שני בני אהרן" (טז, א)

אומר המדרש: לא מתו בני אהרן אלא על שנכנסו מחוסרי בגדים, ומה היו חסרים? מעיל היו חסרים. ולכאורה מדוע בני אהרן היו צריכים מעיל, והרי הם היו כהנים הדיוטים ומעיל הוא אחד מבגדי כהן גדול ולא היו צריכים ללבוש. עונה על כך הרא"ש ז"ל אם בני אהרן נטלו רשות לעצמם להיכנס לקדש הקדשים עם קטורת - א"כ ראו את עצמם כמו כהנים גדולים, ולפי שיטתם חייבים היו ללבוש בגדי כהן גדול, ואם לא לבשו מעיל - הרי הם מחוסרי בגדים וחייבים מיתה. ולמה המדרש מזכיר דווקא את המעיל הרי הם היו מחוסרים כל בגדי הכהן גדול. אלא מתרץ על כך "ים התלמוד" ע"פ המדרש שנדב ואביהוא חטאו שדיברו "לשון הרע" על משה ועל אהרן, שאמרו "מתי ימותו שני זקנים אלו, ואנחנו ננהיג את הדור" ואמרו חז"ל שהמעיל

מכפר על עוון 'לשון הרע', ולכן כותב המדרש שהיו חסרים "מעיל" שהיו חסרים כפרה על עוון לשון הרע ולכן נענשו.

הרא"ש, ים התלמוד

"אחרי מות שני בני אהרן" (טז, א)

פטירת בניו של אהרן באה גם להעביר מסר, שלאחר בניית המשכן היו יכולים בני ישראל להגיד לעצמם: נעשה עבירה ואחר כך נלך למשכן, נביא קרבן ובוזה הסתיים העניין, באה הפטירה של בני אהרן להראות שזה לא עובד כך.

מפי השמועה

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם

לפני ה' תטהרו" (טז, ל)

יש להקשות, הרי יום הכיפורים מכפר על זדונות ושגגות כאחד, ומדוע נאמר רק "חטאתיכם", שהם שגגות? אלא הדבר יבואר על פי דברי הגמ' שהעושה תשובה נהפכים לו זדונות לשגגות. וכן הגמ' אומרת שיום הכיפורים מכפר רק למי ששב בתשובה. ולפי זה מובן, שנזכרו כאן רק שגגות, מפני שבוודאי מדבר הפסוק באחד שכבר שב בתשובה, שלולא זה לא היה יום הכיפורים מכפר לו, וא"כ נהפכו לו זדונות לשגגות, וע"ז יכפר יום הכיפורים.

ספרים

"לפני ה' תטהרו" (טז, ל)

ידוע המאמר של ר' עקיבא "לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים וגו' - בני" יצאו ממצרים בחיפזון בכדי שלא יפלו לשער הני מפני שמשם כבר אי אפשר לצאת לבד - אלא רק הקב"ה יכול להוציא וזה מה שר' עקיבא התכוון בדבריו "מי" - בגימ' 50 - "לפני מי" - לפני שמגיעים לשער החמישים - "אתם מטהרים" - בן אדם לבד יכול לטהר את עצמו, אבל "ומי" כשיהודי כבר ח"ו בשער הני אזי רק "מטהר אתכם אביכם שבשמים" - רק הקב"ה יכול לעזור ולהוציא אתכם משם.

ספרים

"אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" (יח, ה)

כתב בעל דגל מחנה אפרים, הפסוק כותב 'אשר יעשה אתם וחי'. אותיות המילה "אתם" הם גם אותיות המילה "אמת", מי שעושה את האמת ליסוד חייו, מודה על האמת ומדבר אמת - מובטח לו שיתקיים בו 'וחי בהם' - דהיינו שזה סגולה לאריכות ימים.

דגל מחנה אפרים